

Reptes del model socioeconòmic d'Andorra

Albert GOMÀ i SALA

Indicadors com la matriculació de cotxes o el valor afegit brut i l'ocupació de sectors com l'hostaleria, el comerç o el transport segueixen el 2013 en nombres negatius respecte al 2012. Segons dades del departament d'Estadística, el VAB de l'hostaleria per exemple ha caigut un 7% el 2013 a pesar que la caiguda del PIB ha estat d'un 0,1%. En part, aquests descensos són deguts a la mateixa crisi econòmica. Això no obstant, si tenim en compte que les matriculacions de vehicles del 2013 estan molt per sota de les del 1993 o que el nombre de turistes creix un 4,4% el 2013 respecte al 2012 però les activitats tradicionals més relacionades amb el turisme segueixen una tendència econòmica negativa, podem afirmar que hi ha quelcom més que la crisi que afecta aquests sectors.

Primerament, podem afirmar que la venda en línia pressiona els preus del comerç i de l'hostaleria a la baixa. Quan els consumidors poden comprar un viatge a l'últim minut, poden comparar preus, poden trobar ofertes o poden comprar per Internet això treu competitivitat als sectors tradicionals de l'economia. A més, les condicions d'intermediació i el poder que tenen els principals portals de venda en línia com Booking fan que els hotelers hagin perdut el control sobre els preus i estiguin totalment sotmesos a les seves condicions i marges. La concentració de la venda en línia de viatges en empreses com Priceline, que a la vegada paga molts diners a Google per estar sempre destacat en les cerques en línia, concentra les vendes en pocs portals amb molt poder que imposen les comissions i els preus als hotelers.

Però també estem parlant de canvis en els patrons de consum. A l'hora de consumir cada cop es valora més l'experiència que la noció de possessió, sobretot en generacions de 18 a 34 anys. Per tant, entre els més joves ja no cal tenir un cotxe nou per mostrar estatus social. Hi ha una tendència a l'intercanvi i al reaprofitament.

D'aquesta nova situació tecnològica i social, han aparegut infinitat de portals i recursos per Internet per intercanviar serveis, béns i diners directament. Es tracta del que s'anomena per publicacions com *Forbes* o *The economist* el *consum col·laboratiu*. El consum col·laboratiu ha obert noves maneres de viatjar, on els turistes contacten directament amb locals per allotjar-se en cases particulars, menjar, compartir transport o gaudir d'experiències guiades.

SUPPLY: WE CAN NOW SHARE...

OUR HOMES

Airbnb
 Wotif
 9Flights
 HomeAway
 HOUSE TRIP
 HomeStay
 VRBO
 Lokal
 HomeExchange...
 madrbrb
 Camp In My Garden
 Homefinestay
 couchsurfing
 LIFE WORKS HOME
 S3

OUR CARS

lyft
 Side-Car
 UBER
 Bla Bla Car
 zimiride
 carpooling
 AAA Rent a Car
 Getaround
 RUSTCAR
 drivy
 Spinnlist
 WeDrive
 tripnotive
 easyCar

OUR BOATS & PLANES

GetMyBoat
 BOATBOUND
 sailbox
 JETLIMO
 JumpSeat

OUR OFFICE SPACES

LIQUIDSPACE
 Desks Near Me
 deskwanted

OUR DINNER TABLES

feastly
 Cooking.com
 KITCHENSURFING
 Cook & Meet
 WithLocal
 MEAL SHARING
 Cookisto
 Upaji
 Vandana.com
 Traveling Spoon
 Looque
 Open Appétour

OUR LOCAL KNOWLEDGE

Vayable
 LOCALEUR
 sidetour
 GOOD ST
 trip4real
 guidetop
 Tripico
 empath
 SPORTYGUEST

© RACHEL BOTSMAN 2014

Les empreses del consum col·laboratiu, com Airbnb, xoquen amb les normes fiscals, administratives i de seguretat d'un negoci actual. És injust per a negocis com hotels, companyies d'autobús, guies o taxis. Però a la vegada, el fenomen difícilment es pot aturar. Primer, per volum de negoci (Airbnb està valorada en 7,5 miliards de dòlars, *Forbes* calculava en 3,5 bilions de dòlars la facturació d'aquestes empreses el 2013). Si s'atura o es prohibeix per les autoritats locals, es tanca la destinació a un segment important de clients. Actualment, hi ha un segment important de consumidors que demana noves maneres alternatives de viatjar allunyades dels llocs turístics i que els permet de viure experiències com a locals.

COLLABORATIVE FINANCE SNAPSHOT

SOCIAL LENDING

Real Estate
 LendInvest
 Fruitfull
 Landbay
 Groundfloor
 Money360
 Small Businesses
 Funding Circle
 SoMoLend
 Personal
 Zopa
 Kiva
 Lending Club
 Prosper
 SocietyOne

CROWDFUNDING

Creative Projects
 Kickstarter
 Indiegogo
 MassiveMov
 Small Businesses
 Seedrs
 CircleUp
 Civic
 Crowdrise
 Start Some Good
 Personal
 GoFundMe
 Upstart
 Pave

P2P CURRENCY TRANSFER

Transferwise
 Midpoint
 P2P Cash
 Peer Transfer
 CurrencyFair

P2P INSURANCE

Friendsurance

P2P DIGITAL CURRENCY

Bitcoin
 Ripple
 Litecoin

P2P PAYMENT PLATFORMS

Stripe
 Balanced

P2P PAYMENT NETWORKS

Mpesa
 MiCash
 Obopay

COLLABORATIVE LAB / RACHEL BOTSMAN 2014

Un altre sector en què el consum col·laboratiu ha fet una expansió més gran és el finançament col·lectiu de projectes per Internet. El finançament col·lectiu per Internet o *crowdfunding* està començant a escalar en sectors de negoci dominats per la banca tradicional com el finançament de petites i mitjanes empreses, sobretot als Estats Units. La regulació pot jugar un paper important; cal tenir en compte, però, que el poder i la capacitat de compra i control de la indústria financera és més potent que el de la indústria turística. De tota manera, el *crowdfunding* ha obert una nova via de finançament per a projectes que no es poden finançar a través d'un banc.

A pesar de les promeses de compartir, d'experiències i transparència que fan aquests portals, no cal tenir una visió ingènua d'aquest negocis. Primer, molts cops no sabem qui està intercanviant (*hedge funds* o immobiliàries també les poden utilitzar). Segon, a pesar que existeixen molts portals d'aquests tipus, realment importants i amb volums de negoci elevats, com Airbnb, n'hi ha pocs. Això no obstant, sí que veiem nous patrons de consumir, cooperar i produir als quals hem d'estar alerta per tal d'adaptar els negocis existents actualment.

A més, amb les eines de disseny digitals, la impressió 3D o els nous materials de fabricació estan creixent noves vies de producció més en xarxa, personalitzades i locals. Tot aquest moviment es deixa veure en els anomenats *fablabs*, com el de Barcelona, on dissenyadors, arquitectes i creatius en general comparteixen espais i maquinària per dissenyar. És fàcil que un petit grup de joves creatius s'uneixi per dissenyar prototips d'un producte que després es porten a una campanya de finançament col·lectiu per Internet per poder produir i després comercialitzar a través de portals d'*e-commerce*. Per aquest motiu ja es parla de tercera revolució industrial, perquè podríem estar passant de patrons de producció industrial de masses, en grans indústries deslocalitzats al Tercer Món, a un retorn a una producció més personalitzada, local i en xarxa. Aquest fenomen també es dona en àmbits com l'energia, on un grup de persones a través d'Internet col·laboren per finançar i rebre cooperativament energia renovable.

Les eines tecnològiques permeten la incorporació més directa i ordenada de les persones en el disseny de les polítiques públiques, la participació política o els productes o serveis de les empreses. Aquestes eines en l'àmbit del govern són una enorme oportunitat per solucionar problemàtiques socials, millorar la transparència i la legitimitat, i impulsar la participació ciutadana. L'administració Obama des del 2008 ha impulsat l'*open government* amb mesures com un portal perquè les persones facin les seves peticions, fins a un altre portal on totes les dades de l'administració estan publicades i accessibles per al tractament per part d'emprenedors, programadors o científics.

En aquest context d'intercanvi més directe per Internet, la reputació personal en línia és la clau fonamental que fa que les persones desconegudes cooperin. Si consumeixo una habitació a *Airbnb* jo comento el propietari, però l'hoste també em comenta a mi i això queda registrat. Que tingui molts comentaris positius em permet més fàcilment obtenir més intercanvi. Després, puc utilitzar aquests bons comentaris per demanar feina. Perill que acabi un intermediari controlant la reputació personal de cadascú (Google). Per exemple, TripAdvisor concentra els comentaris de l'hoteleria. No obstant això, només un 2% de clients comenta. Els comentaris de TripAdvisor no són representatius i el fet que els clients puguin comentar molts

cops perjudica els negocis turístics de manera injusta. Per tant, caldrà vigilar la verificació i l'ètica dels comentaris en línia i com ens pot afectar com a ciutadans la petjada que anem deixant a la xarxa. Però entrem en una època en què es poden crear noves maneres de cooperar entre desconeguts gràcies a la necessitat de cuidar la reputació en línia.

Per tant, tenim més eines com a individus per finançar-nos, produir productes a escala local, participar políticament, cooperar o consumir més responsablement. Però també, risc que el poder es vagi concentrant en pocs intermediaris molt potents. Com seria el cas de Google, que tindrà tota la informació personal de cadascú. Per exemple, Google podria disposar actualment de tota la informació personal de les persones que seran els líders del món d'aquí a trenta o quaranta anys.

A Andorra tenim exemples incipients de col·laboració digital en xarxa o de noves maneres de produir, finançar-se o participar públicament. Les botigues benèfiques Carisma, els mercats d'intercanvi, compartir cotxe de *Coandor* o un espai de compartir espais de feina com el Coworking. Així mateix, cada cop creix la producció local de productes sobretot en l'àmbit alimentari com la carn de qualitat, l'Andburguerzero o les begudes alcohòliques artesanals.

Així mateix, les dades dels observatoris del CRES demostren que la població amb nacionalitat andorrana ha passat de ser majoritàriament contrària al dret de vaga i manifestació el 2003 a mostrar-s'hi majoritàriament favorable el 2013. Es demostra que els ciutadans demanen més canals de participació públics i tenen ganes de participar. Emergeixen noves formes de participació pública més variades i diferents, i cada cop més persones demanen el seu espai en la presa de decisions.

Jurídicament, culturalment i econòmicament Andorra no està preparada per al consum col·laboratiu o la fabricació digital. Es podria crear una nova figura jurídica per a aquestes activitats. Per a les d'allotjament en part es podrien incloure en la figura ja existent a Andorra d'apartament turístic. Actualment, res no impedeix a un hotel, alberg o apartament turístic de registrar-se a Airbnb. Però, algunes com la de restaurant, són difícilment regulables per les condicions de sanitat que s'exigeixen per a la manipulació d'aliments. De totes maneres, es podria crear un entorn legal nou i pioner per al consum col·laboratiu i la fabricació digital on les persones puguin col·laborar, intercanviar, produir i participar políticament amb més llibertat. També, es podrien establir mecanismes d'*open government*, com eines participatives de petició en línia al govern o la publicació oberta de totes les bases de dades de l'administració.

Albert Gomà i Sala,

politicòleg i sociòleg, responsable de l'empresa Social Innova